

Súd: Správny súd v Bratislave
Spisová značka: BA-4Sa/22/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1022200524
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 05. 2026
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Katarína Šmahovská
ECLI: ECLI:SK:SpSBA:2026:1022200524.3

Uznesenie

Správny súd v Bratislave v právnej veci žalobcu: A. B. C., nar. X. XXXXX XXXX, trvale bytom D. XX/XX, XXX XX E., F. G. H. I. J. F. K. L. M. I. J., L. L. M. N. XXX/XX, XXX XX M. I. J., právne zastúpeného Mgr. Petrou Hrubovou, advokátkou so sídlom Mierové námestie 93/26, 019 01 Ilava, proti žalovanému: Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom Račianska 71, 813 11 Bratislava, o podaní žalobcu z 18. apríla 2022, takto

rozhodol:

Správny súd v Bratislave p o s t u p u j e vec Mestskému súdu Bratislava IV.

odôvodnenie:

1. Podaním z 18. apríla 2022 označeným ako „Správna žaloba proti inému zásahu orgánu verejnej správy podľa § 252 a nasl. Správneho súdneho poriadku“, doručenou Krajskému súdu v Bratislave dňa 20. apríla 2022, a doplneným na výzvu súdu podaním z 20. októbra 2024 sa žalobca domáhal, aby súd zakázal žalovanému pokračovať v inom zásahu a to uplatňovať voči žalobcovi Vyúčtovanie nákladov Generálneho riaditeľstva Zboru väzenskej a justičnej stráže (ďalej len „generálne riaditeľstvo“ alebo „GR“) číslo: O. P./XX-XXXX-X zo dňa 11. februára 2022 a uplatňovať voči žalobcovi Žiadosť o úhradu materiálnych nákladov a jej „Uznávaciu doložku“, ktorá je súčasťou vyúčtovania nákladov generálneho riaditeľstva číslo: O. P./XX-XXXX-X zo dňa 11. februára 2022 a uložil žalovanému povinnosť obnoviť stav pred zásahom.

2. Namietal, že mu bolo svojvoľne vyhotovené „Vyúčtovanie nákladov číslo: O. P./XX-XXXX-X zo dňa 11. februára 2022, nakoľko podľa mienky žalobcu predmetné vyúčtovanie nezodpovedá ustanoveniam § 21 ods. 1 zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 211/2000 Z. z.“). Výška vyúčtovaných nákladov nezodpovedá realite, generálne riaditeľstvo odmieta preukázať oprávnenosť výšky týchto nákladov a tieto náklady určilo len paušálne – prílohou č. 6 k RGR č. 59/2021 o postupe ZVJS pri sprístupňovaní informácií. Generálne riaditeľstvo je presvedčené, že § 21 ods. 1 zákona č. 211/2000 Z. z. je dodržaný, ak je výška materiálnych nákladov primeraná, čo považuje žalobca za ignorovanie dikcie zákona („...nesmie prekročiť výšku materiálnych nákladov...“). Taktiež poukázal na názor generálneho riaditeľstva, že neexistuje možnosť žalobcu brániť sa proti „Vyúčtovaniu“ materiálnych nákladov zo strany povinnej osoby. S poukazom na § 21 ods. 1 zákona č. 211/2000 Z. z. dal do pozornosti, že povinná osoba si môže vyúčtovať len skutočné náklady spojené so zhotovením kópií informácií. Skutočnosť, že generálne riaditeľstvo aprobuje výšku materiálnych nákladov poukazom na RGR (sadzobník) a zdráha sa preukázať skutočnú výšku materiálnych nákladov má dokazovať, že sporné vyúčtovanie je svojvoľné a že ide o nezákonný zásah orgánu verejnej správy. Vyjadril nesúhlas s pojmom „primeranosť“ nákladov, ktorý generálne riaditeľstvo opiera o rozhodnutie Okresného súdu Nitra (sp.zn.17C/654/2015) potvrdené Krajským súdom v Nitre (sp. zn. 25Co/75/2017). Ďalej namietal, že do vyúčtovania nákladov bola v rámci žiadosti o úhradu materiálnych nákladov inkorporovaná doložka, ktorá podľa jeho názoru je vo svojich dôsledkoch uznaním dlhu v zmysle § 558 Občianskeho zákonníka. Za protiprávny iný zásah orgánu verejnej správy žalobca považoval postup

žalovaného, ktorý ho núti uhradiť náklady za sprístupnenie informácií na ním stanovenom formulári, za inkorporovania uznania dlhu, a ktorý ho núti vpísať ním stanovenú sumu vyúčtovania (podľa pochybného sadzobníka).

3. Žalovaný vo vyjadrení z 11. septembra 2025 považoval žalobu za nedôvodnú a navrhol ju zamietnuť. Po ozrejmení interných predpisov zboru argumentoval, že žalobca ako žiadateľ o informácie, ktorý má zároveň právnické vzdelanie, musel mať vedomosť, že pokiaľ požaduje predložiť a doručiť kópie požadovaných informácií, bude mu to v súlade s § 21 zákona č. 211/2000 Z. z. spoplatnené. Zároveň žalobca mal možnosť požiadať o odpustenie úhrady nákladov s poukazom na § 21 ods. 2 zákona. Na možnosť odpustenia nadväzuje aj § 5 RGR č. 39/2016. Poukázal aj na skutočnosť, že žalobca mal rovnako z Vyúčtovania nákladov zo dňa 11. februára 2022 vedomosť, že spôsob úhrady nákladov bol realizovaný v súlade s § 28 ods. 12 zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. K primeranosti výšky materiálnych nákladov pri sprístupňovaní informácií žalovaný poukázal na rozhodnutie Okresného súdu Nitra v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Nitre v civilnom konaní, v zmysle ktorých cena 0,10 eur za jeden kus fotokópie formátu A4 je primeraná a v súlade s vyhláškou č. 481/2000 Z. z. Tým obhajuje aj cenník 0,09 eur za fotokópiu obojstrannej A4 a 0,05 eur za fotokópiu jednostrannej A4, ktorá bola účtovaná žalobcovi. K namietanému zásahu, tzv. uznávacej doložky žalovaný poznamenal, že má výlučne informatívny charakter, aby bol osobe povinnej na zaplatenie úhrady zrejmy ďalší postup v prípade, ak nepodá žiadosť o úhradu materiálnych nákladov, pričom generálne riaditeľstvo nemalo v úmysle predmetnú informáciu využiť ako uznanie dlhu, tak ako to aj vyplýva z podania generálneho riaditeľstva označeného ako „Vybavenie podania vo veci úhrady nákladov“ zo dňa 7. marca 2022. V nadväznosti na poskytnutie informácií boli žalobcovi vyúčtované náklady, ktorých úhrada bola vykonaná spôsobom podľa § 28 ods. 12 zákona č. 475/2005 Z. z. a § 14 ods. 5 RGR č.43/2020.

4. Žalobca v replike z 24. novembra 2025 uviedol, že interný predpis RGR č. 39/2016 je len metodický pokyn a nemôžu z neho vznikáť žiadne „bezprostredné“ či „priame“ subjektívne práva a povinnosti. Predpis je záväzný len v systéme subordinácie ZVJS. Argumentáciu žalovaného, že žalobca s právnickým vzdelaním musel mať vedomosť o spoplatnení sprístupnenia informácií považoval za irelevantnú. Tak isto považoval za nadbytočné argumenty žalovaného, že žalobca mal vedomosť o spôsobe realizácie nákladov podľa § 28 ods. 2 zákona č. 475/2005 Z. z., a to z „vyúčtovania nákladov“ o spôsobe realizácie úhrady nákladov. Ďalej poukázal, že pojmy „neprimeranosť“ a „skutočná výška materiálnych nákladov“ nie sú ani len podobné, a preto výklad ustanovenia § 21 ods. 1 zákona č. 211/2000 Z. z., ktorý podsúva súdu žalovaný, t. j. primeranosť verus neprimeranosť nákladov, predstavuje nesprávne právne posúdenie. Bol toho názoru, že dostatočne preukázal, že povinná osoba odvodzuje výšku materiálnych nákladov podľa § 21 ods. 1 zákona č. 211/2000 Z. z. z paušálneho sadzobníka (RGR č. 39/2016) a odmieta vydokladovať skutočnú výšku materiálnych nákladov. Taktiež zastával názor, že dôkazné bremeno je bez ohľadu na informačný deficit žalobcu na strane povinnej osoby (a žalovaného), keďže tieto informácie sa nachádzajú vo sfére jej vplyvu. Prezentoval názor, že spoľahlivo preukázal, že konečná výška nákladov (uvedená vo „vyúčtovaní nákladov“) nepredstavuje skutočnú výšku nákladov, ale ide „hypotetickú priemernú výšku nákladov“, ktorú určila povinná osoba interným predpisom. Vo vzťahu k „uznávacej doložke“, ku ktorej GR tvrdilo, že má iba informatívny charakter a predmetnú informáciu nemalo v úmysle využiť ako uznanie dlhu, žalobca uviedol, že argumenty sú v rozpore s objektívnou realitou, keďže zo znenia sporného dokumentu („žiadosť o úhradu materiálnych nákladov“) nepochybne vyplýva, že ide o „priamu reč žiadateľa“, t. j. jeho vyhlásenia, pod ktoré nasleduje jeho podpis. Ak by šlo len o informatívnu doložku, tak ako tvrdí žalovaný, táto by sa musela nachádzať pod podpisom žiadateľa v časti „poučenie“ a nemohla byť v priamej reči žiadateľa.

5. Žalovaný na výzvu súdu svoje právo vyjadriť sa k replike žalobcu nevyužil.

6. Podľa § 493e zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej aj ako „SSP“) v znení účinnom od 1. júla 2023, konania začaté a neskončené do 30. júna 2023 sa dokončia podľa tohto zákona v znení účinnom do 30. júna 2023; ustanovenie § 493f tým nie je dotknuté.

7. Podľa § 2 ods. 1 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

8. Podľa § 2 ods. 2 SSP, každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

9. Podľa § 3 ods. 1 písm. e) SSP, na účely tohto zákona sa rozumie iným zásahom orgánu verejnej správy faktický postup vykonaný pri plnení úloh v oblasti verejnej správy, ktorým sú alebo môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzickej osoby a právnickej osoby priamo dotknuté; iným zásahom je aj postup orgánu verejnej správy pri výkone kontroly alebo inšpekcie podľa osobitného predpisu, ak ním sú alebo môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzickej osoby a právnickej osoby priamo dotknuté.

10. Podľa § 6 ods. 1 SSP, správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

11. Podľa § 97 SSP, ak tento zákon neustanovuje inak, správny súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže správny súd konať a rozhodnúť (ďalej len "procesné podmienky").

12. Podľa § 7 písm. d) SSP, správne súdy nepreskúmajú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, v ktorých je daná právomoc súdu v civilnom procese.

13. Podľa § 25 SSP ak tento zákon neustanovuje inak, použijú sa na konanie pred správnym súdom primerane ustanovenia prvej a druhej časti Civilného sporového poriadku okrem ustanovení o intervencii. Ak niektorá otázka nie je riešená ani v Civilnom sporovom poriadku, správny súd postupuje primerane podľa základných princípov konania tak, aby sa naplnil účel správneho súdnictva.

14. Podľa § 43 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) ak súd postupom podľa § 40 a 41 zistí, že nie je príslušný, bezodkladne postúpi spor príslušnému súdu bez rozhodnutia a upovedomí o tom žalobcu. Žalovaného upovedomí len vtedy, ak mu už bola žaloba doručená.

15. Podľa § 13 CSP, na konanie v prvej inštancii je miestne príslušný všeobecný súd žalovaného, ak nie je ustanovené inak.

16. Podľa § 15 ods. 1 CSP všeobecným súdom právnickej osoby je súd, v ktorého obvode má právnická osoba adresu sídla.

17. Podľa § 21 ods. 1 zákona č. 211/2000 Z. z., informácie sa sprístupňujú bezplatne s výnimkou úhrady vo výške, ktorá nesmie prekročiť výšku materiálnych nákladov spojených so zhotovením kópií, so zadovážením technických nosičov a s odoslaním informácie žiadateľovi. Náklady na sprístupnenie informácie prístupnou formou osobe so zmyslovým postihnutím znáša povinná osoba.

18. Správny súd v Bratislave predovšetkým konštatuje, že s odkazom na zákon č. 151/2022 Z. z. o zriadení správnych súdov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o správnych súdoch“) sa okrem iného zriadil aj Správny súd v Bratislave. Podľa § 3 ods. 1 zákona o správnych súdoch správne súdy začnú svoju činnosť 1. júna 2023. V zmysle § 3 ods. 3 písm. b) zákona o správnych súdoch prešla právomoc z Krajského súdu v Bratislave, Krajského súdu v Nitre a Krajského súdu v Trnave na Správny súd v Bratislave. Predmetná právna vec tak prešla na Správny súd v Bratislave.

19. Správny súd následne skúmal, či sú splnené procesné podmienky na strane správneho súdu, na ktoré súd prihliada kedykoľvek počas konania. Pokiaľ správny súd nemá právomoc prejednať a rozhodnúť konkrétnu vec, ide o neodstrániteľný nedostatok podmienky konania.

20. Správny súd preto svoju pozornosť zameril na posúdenie charakteru právneho vzťahu medzi žalovaným (resp. GR ako jeho podriadeným zborom) a žalobcom, a teda či žalovaný (príp. GR) realizoval

svoju vrchnostenskú právomoc vyplývajúcu z noriem verejného práva, a v takom prípade by išlo o verejnoprávny (vrchnostenský) vzťah, pre ktorý je typický princíp nadriadenosti a podriadenosti.

21. Žalobca sa podanou žalobou domáha ochrany pred iným zásahom orgánu verejnej správy, ktorý má spočívať v uplatňovaní vyúčtovania nákladov za sprístupnenie informácií a s tým súvisiacej „uznávacej doložky“. Kľúčovou pre posúdenie právomoci súdu v tejto veci je teda otázka, či právny vzťah, z ktorého spor medzi žalobcom a žalovaným vznikol, je vzťahom verejnoprávnym alebo súkromnoprávnym.

22. Pre zodpovedanie tejto otázky je potrebné vychádzať z ustálenej judikatúry, vrátane rozhodnutí kompetenčného senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky, podľa ktorej pre vymedzenie pojmu súkromnoprávneho sporu a súkromnej veci v zmysle § 3 CSP nie je rozhodujúci petít žaloby (návrhu), ale zásadne príslušná hmotnoprávna úprava právneho vzťahu, z ktorého vznikajú či majú vzniknúť práva alebo povinnosti, ktoré sú predmetom sporu v danej veci (viď napr. uznesenia sp. zn. 1SKomp/29/2022 alebo sp. zn. 1KO/10/2021). Správny súd preto skúmal povahu nároku žalovaného (povinnej osoby) na úhradu nákladov za sprístupnenie informácií podľa zákona č. 211/2000 Z. z.

23. Z § 21 ods. 1 a ods. 4 zákona č. 211/2000 Z. z. vyplýva, že zákonodarca v prípade úhrady za sprístupnenie informácií nekonštruoval verejnoprávny poplatok, daň či inú platbu vyberanú v režime výkonu verejnej moci (tzv. imperium). Naopak, použil pojem „úhrada nákladov“, pričom jej výšku limitoval skutočnými materiálnymi nákladmi a zároveň ju definoval ako príjem samotnej povinnej osoby.

24. Hoci samotný proces sprístupňovania informácií (rozhodovanie o sprístupnení alebo nesprístupnení) je nepochybne výkonom verejnej správy, následná povinnosť uhradiť náklady na zhotovenie kópií a ich odoslanie je peňažným záväzkom vznikajúcim priamo zo zákona (na druhej strane právo povinnej osoby na peňažné plnenie). Medzi žiadateľom o informáciu a povinnou osobou tak vzniká v súvislosti s nákladmi záväzkový vzťah, v ktorom má povinná osoba postavenie veriteľa a žiadateľ postavenie dlžníka. Ide o refundačný nárok, ktorým si povinná osoba ako subjekt práva uplatňuje náhradu za konkrétne a preukázateľné výdavky, ktoré jej vznikli v priamej súvislosti s plnením pre žiadateľa.

25. Podľa odbornej literatúry sa dokonca ani na postup o odpustení úhrady materiálnych nákladov nepoužijú ustanovenia všeobecných predpisov o správnom konaní, keďže predstavuje nakladanie s verejnými prostriedkami a nie osobitný rozhodovací proces o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach žiadateľov (pozri Bečica, S., Franzenová, D., Janoško, J., Malina, D., Muška, M. Slobodný prístup k informáciám. Práva, povinnosti, vzory. Bratislava: Združenie miest a obcí Slovenska, 2006, s. 26.)

26. Vo vzťahu k samotnej listine označenej ako „Vyúčtovanie nákladov“ je potrebné uviesť, že ju nemožno považovať za autoritatívny akt orgánu verejnej správy alebo za rozhodnutie, ktoré by samo osebe zakladalo práva a povinnosti a bolo preskúmateľné v správnom súdnictve. Rovnako tak táto listina nemôže byť iným zásahom, lebo nespĺňa definičné znaky iného zásahu podľa § 3 ods. 1 písm. d) SSP, teda nejde o faktický postup pri plnení úloh verejnej správy, ale ide o nakladanie s verejnými prostriedkami. Vyúčtovanie nákladov je úkonom, ktorý má deklaratórny charakter, keďže namietané náklady vznikli samotným vyhotovením kópií, resp. odoslaním informácie žiadateľovi a následne tak vzniklo priamo zo zákona právo povinnej osoby na ich úhradu. Vyúčtovanie nákladov je preto potrebné považovať za výzvu na zaplatenie ako jednostranný úkon veriteľa (povinnej osoby), ktorým si voči dlžníkovi (žalobcovi) vyčísluje výšku svojej pohľadávky. Ak dlžník s výškou alebo dôvodnosťou tejto pohľadávky nesúhlasí, ako je tomu v tomto prípade, veriteľovi nezostáva nič iné, ako si svoj nárok uplatniť žalobou na plnenie na všeobecnom súde v civilnom konaní a v tomto konaní preukázať oprávnenosť svojej pohľadávky. Samotné „vyúčtovanie“ nie je exekučným titulom a nemá priamu právnu záväznosť v zmysle vynúiteľnosti štátnou mocou bez ďalšieho súdneho konania.

27. Z uvedeného vyplýva, že spor o výšku, oprávnenosť a spôsob uplatnenia tohto nároku je sporom o peňažné plnenie, ktorý má všetky znaky súkromnoprávneho sporu. Tento právny názor napokon podporuje aj samotná argumentácia strán sporu, ktoré poukazovali na rozhodnutia všeobecných súdov v civilnom konaní (rozsudok Okresného súdu Nitra z 9. mája 2016, sp. zn. 17C/654/2015 a rozsudok Krajského súdu v Nitre z 28. júna 2017, sp. zn. 25Co/75/2017), ktoré sa zaoberali primeranosťou výšky nákladov za sprístupnenie informácií. Správny súd v tejto súvislosti poukazuje aj na ďalšie rozsudky napr.

rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 28. októbra 2021, sp. zn. 17Co/8/2021, ako aj Krajského súdu v Žiline z 30. apríla 2015, sp. zn. 9Co/217/2015, v ktorom krajský súd dospel k presvedčeniu, „že vzťah medzi navrhovateľom a odporcom, obsahom ktorého je právo navrhovateľa požadovať úhradu vecných nákladov, vzniknutých v súvislosti so sprístupnením informácií a povinnosť odporcu tieto vo výške materiálnych nákladov navrhovateľovi uhradiť, je typickým súkromnoprávnym vzťahom, v ktorom jeho subjekty vystupujú v rovnom postavení a žiadny z účastníkov vzťahu nemôže o právach a povinnostiach druhého účastníka rozhodovať autoritatívne proti jeho vôli.“ Už samotná skutočnosť, že tieto spory boli prejednávané v civilnom konaní, svedčí o tom, že v súdnej praxi je ustálený prístup, podľa ktorého spory o úhradu nákladov podľa zákona o slobode informácií patria do právomoci všeobecných súdov.

28. Správny súd z uvedených dôvodov dospel k záveru, že rozhodovanie o žalobe žalobcu nepatrí do právomoci správneho súdu. Súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci prejednávajú a rozhodujú všeobecné súdy, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány. V danom prípade je preto daná právomoc všeobecných súdov.

29. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti správny súd v súlade s § 25 SSP v spojení s § 43 CSP a § 13 CSP vec postúpil príslušnému všeobecnému súdu.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu kasačná sťažnosť nie je prípustná [§ 439 ods. 2 písm. d) SSP].